

**Rahandusministri 22. detsembri 2022 määruse nr 67 „Hoolsusmeetmed, esitatav teave ja liiduvälise platvormihalduri registreerimise kord“ muutmise määruse
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

1.1 Sisukokkuvõte

Rahandusministri 22. detsembri 2022 määrusega nr 67 „Hoolsusmeetmed, esitatav teave ja liiduvälise platvormihalduri registreerimise kord“ (edaspidi: *määrus*) on üle võetud Nõukogu direktiiv (EL) 2021/514 (edaspidi ka: *direktiiv*¹), mis peaauglikult kohustab liikmesriike kehtestama platvormihalduritele perioodilise aruandluskohustuse, mille raames peavad platvormihaldurid koguma andmeid oma platvormidel tegutsevate müüjate ning nende poolt teenitud tulu kohta ja edastama need maksuhalduritele.

Kuigi direktiiv on tänaseks üle võetud, on Euroopa Komisjon (edaspidi: komisjon) juhtinud tähelepanu kahele puudusele, mida käesoleva eelnõuga parandatakse – esiteks ei ole piisavalt täpselt üle võetud direktiivi lisa 5 2. jao C jaotise lõige 3, mis reguleerib platvormihalduri kohustust täiendavalt kontrollida müüja kohta kogutud teabe õigsust, kui tal tekib kahtlus, et kogutud teave ei ole usaldusväärne; teiseks, komisjon soovib, et õigusselguse huvides viitaks määrus müüja residentsuse kindlaksmääramisel direktiivi lisa 5 2. jao D jaotisele, et oleks ilmeksimatult selge, et terminit „residentsus“ tuleb siinkohal mõista nii, nagu seda teeb direktiiv.

Märgime, et tegemist on õigusselgust suurendava muudatusega, mitte sisulise muudatusega, sest vastavalt Euroopa Liidu õiguse ülimuslikkuse põhimõttele, tõlgendatakse täna riigisisest õigust kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Selles mõttes viiakse kehtiv õiguslik olukord kooskõlla täna kehtiva praktikaga.

1.2 Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika osakonna peaspetsialist Artur Lundalin (tel 5885 1321, e-post: artur.lundalin@fin.ee).

Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (e-post: virge.aasa@fin.ee) ning keeleliselt toimetas personali- ja õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (e-post: sirje.lilover@fin.ee).

1.3 Märkused

Eelnõu ei ole seotud mõne menetluses oleva eelnõuga, kuid see on seotud Euroopa Liidu õigusega, nimelt see tagab nõukogu 22. märtsi 2021 direktiivi (EL) 2021/514, millega muudetakse direktiivi 2011/16/EL maksustamisalase halduskoostöö kohta, täpsema ülevõtmise.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu eesmärgiks on suurendada õigusselgust ning tagada parem kooskõla Euroopa Liidu õigusega, konkreetselt tagada direktiivi täpsem ülevõtmine.

Eelnõu koosneb neljast punktist.

Eelnõu punktiga 1 muudetakse määruse § 6 lõiget 3, mis täna sätestab, et

„[k]ui platvormihalduril on alust arvata, et kogutud teave on ebausaldusväärne pädeva ametiasutuse poolt konkreetse müüja kohta esitatud teabe tõttu, nõuab platvormihaldur müüjalt

¹ Nõukogu 22. märtsi 2021 direktiivi (EL) 2021/514, millega muudetakse direktiivi 2011/16/EL maksustamisalase halduskoostöö kohta. Kättesaadav: eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021L0514 (sisenetud: 02.04.2024).

teabe parandamist või selle õigsuse kinnitamist, samuti vajadusel täiendavate dokumentide, andmete või teabe esitamist.“ – määruse § 6 lõige 3

Nagu eelnevalt öeldud, on kõnealuse normiga üle võetud direktiivi lisa 5 2. jao C jaotise lõige 3, mis on sõnastatud direktiivi ametlikus eestikeelses tõlkes järgnevalt:

*„F jaotise punkti 3 alapunkti b kohaldamisel ning olenemata C jaotise punktidest 1 ja 2 nõuab aruandev platvormihaldur müüjalt juhul, kui tal on alust arvata, et mõni B või E jaotises esitatud teabeelement võib olla ebaõige liikmesriigi pädeva asutuse poolt konkreetset müüjat käsitlevas taotluses esitatud teabe tõttu, ebaõigeks tunnistatud teabeelementide parandamist ning **usaldusväärsete ja sõltumatust allikast** saadud tõendavate dokumentide, andmete või teabe esitamist, milleks on näiteks:*

- a) valitsusasutuse väljastatud kehtiv isikut tõendav dokument;*
- b) hiljutine maksuresidentsuse tõend.*“

Komisjon heitis Eestile ette, et kuigi määruse § 6 lõige 3 näeb platvormihaldurile kohustuse kontrollida müüja kohta kogutud teabe õigsust ning tagada selle parandamine/õigsuse kinnitamine, sealhulgas nõuda vajadusel täiendavate dokumentide, andmete või muu teabe esitamist, siis on sellest sättest paraku välja jäänud „usaldusväärsete“ ning „sõltumatu allika“ kriteeriumid, nagu need on sõnastatud eelviidatud direktiivi sättes. Teisisõnu, määruse § 6 lõikest 3 ei tule sõna-sõnalt välja platvormihalduri kohustus nõuda selliseid tõendavaid dokumente, andmeid või muud teavet, mis on justnimelt usaldusväärsete ning mis on saadud sõltumatust allikast.

Eeltoodust tulenevalt sõnastatakse määruse § 6 lõige 3 selliselt, et „usaldusväärsete“ ja „sõltumatu allika“ kriteeriumid nähtuksid normist *expressis verbis*. Ühtlasi sõnastatakse norm rohkem kattuvaks direktiivi sõnastusega ka sellisel viisil, et edaspidi kontrollikohustuse täitmisel peavadki platvormihaldurid tuginema andmete õigsuses veendumisel usaldusväärsetele ning sõltumatust allikast saadud dokumentidele, andmetele või muule teabele. Kehtivas õiguses on see sõnastatud platvormihalduri diskretsioonina (*„.../ nõuab platvormihaldur müüjalt teabe parandamist või selle õigsuse kinnitamist, **samuti vajadusel** täiendavate dokumentide, andmete või teabe esitamist.*“). Praktikas on ilmselt usaldusväärsetele ning sõltumatust allikast saadud dokumentidele/andmetele jms tuginemine alati vajalik selleks, et kummutada kahtlust kogutud teabe usaldusvääruses.

Sättes nimetatud dokumendid võivad näiteks olla direktiivikohane valitsusasutuse väljastatud kehtiv isikut tõendav dokument või hiljutine maksuresidentsuse tõend.

Eelnõu punktidega 2, 3 ja 4 täpsustatakse terminit „residentsus“ müüjate residentsuse kindlaksmääramise küsimuses.

Komisjon on heitnud Eestile ette, et määruses kasutusel olev termin „resident“ ei anna piisavat selgust, et kas peetakse silmas näiteks müüja peamist asukohta või residentsust maksustamise mõttes. Probleem on tekkinud asjaolust, et Eestis on terminit „resident“ tüüpiliselt käsitletud sünonüümselt maksuresidentsusega rahvusvahelise mõisteaparaadi tähenduses, kuid inglise keeles eristatakse terminit „resident“ ja „tax resident“ või „resident for tax purposes“, kus esimene tähistab pigem asu- või elukohta, teised aga residentsust maksustamise mõttes. Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisel võib seega Eestis levinud üldtermin „resident“ tekitada küsimusi ning selleks, et tagada regulatsiooni selgem mõte, harmoneeritakse määruse terminoloogiat direktiivi terminoloogiaga.

Punktiga 2 muudetakse määruse § 7 lõiget 1, ehk lisatakse otseviide direktiivi lisa 5 2. jao D jaotisele, et oleks selge, et müüja residentsuse kindlaksmääramisel tuleb sisustada terminit „resident“ nii, nagu seda mõistetakse eelviidatud direktiivi sättes. Muudatusest jääb mõjutamata määruse § 7 lõike 1 esimese lause osa, kus residentsus määratakse kindlaks läbi peamise elukoha ja registrijärgse asukoha mitte ainult liikmesriigi puhul, vaid ka kolmandate riikide ning jurisdiktsioonide puhul – seda erinevalt sama sätte teisest lausest, kus mainitakse üksnes liikmesriike. See on tingitud asjaolust, et Eesti on kohustatud

andmeid vahetama ka kolmandate riikidega Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) vastavate kokkulepete raames.

Platvormihaldurid peavad oma hoolsuskohustuse täitmisel *käsitama* müüjat residendina seal, kus on tema peamine aadress, ehk peamine elukoht või registrijärgne asukoht, või lähtudes muust asjaomasest direktiivikohasest kriteeriumist. Müüja sidumine sellisel viisil on vajalik, sest kui müüja on käsitatav residendina mõnes muus riigis kui Eesti (nt peamine aadress on muus liikmesriigis), siis see info on vajalik selleks, et maksuhaldur teaks, kuhu seda saadud teavet suunata automaatse teabevahetuse korras.

Otseviide direktiivile tehakse vaid määruse § 7 lõike 1 esimeses lauses, kuid see viide katab müüja residentsuse kindlaksmääramise küsimust läbivalt. Sätte eesmärgipärase ning Euroopa Liidu õigusega kooskõla otsiva tõlgendusega on võimalik sellele järeldusele jõuda ilma, et seda viidet oleks vaja reprodutseerida ka teistes sätetes, kus on reguleeritud müüja residentsuse kindlaksmääramise küsimust. Küll aga lülitatakse eelnõu punktidega 3 ja 4 siiski asjakohased viited määruse §-le 7 nendes normides, mis reguleerivad teabe esitamist maksuhaldurile.

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Muudatus on seotud eelviidatud direktiiviga ning selle eesmärgiks on konkreetselt parandada ülevõtmise puudujäägid vastavalt komisjoni ettepanekutele.

4. Määruse mõjud

Määrusel ei ole mõjusid, kuna täna juba tõlgendatakse määrust kooskõlas direktiiviga. Määrus siiski suurendab õigusselgust, kuivõrd see harmoneerib rohkemalt määruses olevate normide grammatilist struktuuri direktiivis olevaga.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamiseks ei ole vaja kanda kulusid, samuti ei kaasne sellega tulu.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu saadetakse kooskõlastamiseks Justiitsministeeriumile ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile. Eelnõu saadetakse arvamuse andmiseks Eesti Kaubandus-Tööstuskojale.